

Til
Social – og indenrigsministeriet
Att.: Kaspar Pilmark

København 16.12. 2020

Høringssvar til lov om ændring af lov om social service, lov om almene boliger m.v. og lov om leje af almene boliger

Indledningsvist skal vi bemærke, at det er SANDs helt grundlæggende holdning, at ingen mennesker skal være tvunget til at leve på gaden i Danmark.

Målgruppen

SAND har længe efterlyst, at det blev præciseret hvem der er i målgruppen til en herbergsplads, da erfaringen har vist igennem de seneste år, at flere herberger også huser borgere, for hvem et andet tilbud er mere relevant.

Herbergerne huser i høj grad også borgere, der rettelig bør have en § 107 eller en § 108 plads, psykiatrisk indlæggelse eller bør være i døgnbehandling for deres misbrug. Det bør præciseres og gøres mere tydeligt at kommunens ansvar for at visitere til disse ydelser skal ske hurtigt, da ophold på en § 110 boform kun må være midlertidigt, særligt i de tilfælde, hvor borgere har behov for mere hjælp end der kan stilles til rådighed på et herberg.

Desuden er det positivt, at det bliver præciseret, at der ikke kan stilles krav til borgeren omkring fx misbrugsbehandling for at kunne opholde sig på boformen, men i praksis vil det ikke gøre den store forskel, da regulering via husreglementet kan være lige så restriktivt som, at skulle i misbrugsbehandling.

Men man får ikke den kvalificerede hjælp der er behov for, ej heller muligheden for at klage.

Vi har utallige gange fået henvendelser fra beboere på boformer, der spørger om det kan være rigtigt, at husreglerne er udformet så restriktivt, som det er. F.eks. at stille krav om urinprøver for, at sikre, at folk ikke har indtaget alkohol eller stoffer, som så er bortvisningsgrund. Eller en indskrænkning af målgruppen der gør, at tilbuddet er relevant for meget få hjemløse.

Der bør tages stilling til hvor restriktive husregler må være. F.eks. via det sociale tilsyn.

Efterforsorg

Præciseringen af hvad der kan indeholdes i en bevilget efterforsorg, er juridisk set ikke en overraskelse, men når man kigger på hvordan lovgivningen de seneste år har været praktiseret, ser vi et meget stort problem for vores meget sårbare borgermålgruppe når en helt essentiel hjælp som, fx CTI, skal bevilges af kommunen i den indledende fase af efterforsorgen, da hjælpen simpelthen ikke, erfaringsmæssigt, udmåles hurtigt nok fra kommunen, som jo kun er bundet af deres egne fastsatte sagsbehandlingstider. Det kræver at borgeren får søgt om hjælpen minimum en måned før de skal flytte og ofte er det heller ikke tidnok.

Det undrer at man fra statslig side lægger op til at have en Housing First tilgang, men hvis boformerne ikke må benytte sig af Housing First inspirerede metoder i deres efterforsorg, kan det blive svært at få den nødvendige sammenhæng i støtten man får via en boform og den støtte man får via kommunen.

Det bør præciseres i loven om den bevilgede støtte på herberget følger med til en evt. udslusningsbolig eller egen bolig efter endt ophold på herberg, hvilket SAND vil anbefale. Når herberget forlades vil der igen være behov for yderligere støtte ud over den støtte der blev bevilget på herberget, da borgeren nu er alene uden nogen mennesker eller netværk omkring sig.

For at kunne forebygge nogen af de her problemstillinger, vil SAND anbefale at Ministeriet indtænker en opstartspakke på en boform og ved overgang til egen bolig, så borgeren fra begyndelsen har tilstrækkelig støtte af relevant karakter, hvor der både indlægges socialpædagogisk støtte og praktisk hjælp samt eventuel personlig pleje, som minimum. Denne hjælp kan bevilges i en kortere periode, måske 1 måned, med den forudsætning af kommunerne har udmålt relevant støtte indenfor den måned ellers får boformslederen under og efter herbergs-opholdet kompetence til at bevilge tilstrækkelig støtte som kommunen betaler. Man kan i den sammenhæng læne sig op ad andre ydelser der bevilges via serviceloven fx merudgifter, hvor kommunen i mellemkommunale sammenhænge skal betale for den merudgiftsbevilling der ligger fra den anden kommune indtil den nye kommune har udmålt relevant støtte.

Derudover vil SAND anbefale at der, i loven, på dette område fastsættes konkrete sagsbehandlingstider, så kommunen bliver forpligtet til hurtigst muligt og fx inden 14 dage/1 måned, at udmåle den helt konkrete hjælp til borgeren. Herefter vil det udelukkende være kommunen der forestår visiteringen fremadrettet.

Man har fra lovgivers side anerkendt at misbrugsbehandling er et akut behov for hjælp, hvor borgeren skal tilbydes misbrugsbehandling inden for 14 dage. Dette er både inden for servicelovsområdet og sundhedslovområdet. Mange borgere med misbrug er også en del af hjemløse/udsatte gruppen og her bør det også anerkendes, at anden form for hjælp er akut og, at man ikke kan vente i 6 uger på at få udmålt en støtte på et herberg eller i egen bolig.

Dette for at sikre en god overgang fra herberg til eget hjem, og så borgeren ikke står uden hjælp i flere måneder efterfølgende.

Udslusningsboliger:

Vi er generelt meget positive over muligheden for flere udslusningsboliger. De boliger der fremadrettet vil kunne stilles til rådighed, er helt sikkert egnede til formålet og det vil gøre ventetiden kortere på bolig men også kunne hjælpe til med at forkorte opholdene på herberg. SAND kan være bekymrede for om kommunerne rent faktisk vil benytte sig af muligheden, da det ikke er noget de skal eller af ideologiske årsager er imod en strategisk udnyttelse af boligmassen mhp., at få en hensigtsmæssig fordeling af udsatte borgere i kommunen eller ganske enkelt ikke ønsker at levere boliger til hjemløse og andre lavindkomstgrupper.

Yderligere er det særdeles positivt at muligheden for at kunne blive i udslusningsboligen forlænges med op til 3 år, da tid er rigtig vigtig for denne målgruppe af borgere. Det ses ikke, at der kan klages over afslag på sådan en forlængelse, hvilket ikke er hensigtsmæssigt. Der bør indlægges en mulighed for at klage over denne vurdering.

Ud fra lovforslagets indhold ses det ikke, at der kan klages over hvilken udslusningsbolig der tildeles. Dette er også udgangspunktet i servicelovens midlertidige botilbud efter servicelovens § 107, men her kan man klage over egnetheden. Det vil være derfor være oplagt, at de samme principper bliver gældende ift. udslusningsboliger, som kan sammenlignes med midlertidige botilbud efter serviceloven.

Dette grundet den sårbare målgruppe og en generel retssikkerhed, som vil kunne sikre at borgerens behov for hjælp kan tilgodeses i den bolig. Ligesom man gør efter servicelovens § 108/almenboliglovens § 105.

Det kan have uoprettelige konsekvenser for borgerne hvis de tildeles en bolig i en speciel del af en by, hvor de tidligere har været tilknyttet kriminelle eller haft et misbrug.

Dusørarbejde:

Det har i mange år været en tradition på flere herberg – især i provinsen – at have dusørarbejde efter servicelovens § 103 stk. 2. Herbergerne bruger det bl.a. som et pædagogisk redskab til at skabe en struktur i hverdagen for beboerne. Og for at få tankerne beskæftiget med noget konkret. Det holder tanken om flugten ind i alkohol eller stoffer på afstand.

Det giver samtidig beboerne mulighed for at tjene lidt lomme penge og få råd til de daglige fornødenheder.

Der har siden indførelsen af serviceloven 1998 været opretholdt/fastholdt en praksis på herbergerne, hvor dette er blevet visiteret til uden om kommunen af herberget, hvilket har gjort det nemmere at få borgerne i gang, da man kan gribe dem i det øjeblik de er klar til det, og ikke skal igennem en længere visitation fra kommunen.

Vi anbefaler, at man lader de boformer, der i dag har dusørarbejde, beholde denne mulighed eller gøre det muligt i lovgivningen at boformer kan bevilge dusørarbejde/beskyttet beskæftigelse på netop herberg. Samtidig bør det understreges at det skal være en mulighed for borgeren at deltage i dusørarbejdet – det skal ikke være en tvangsforanstaltning.

Generelt:

Generelt er det et stort problem, at praksis igennem mange år, har levet sit eget liv, hvilket har gjort at det her lovforslag nu synes som en forringelse i borgernes øjne. Den mulighed for "dusørarbejde" efter servicelovens § 103 stk. 2, som boformerne i mange år har haft, vil nu blive skåret helt væk og alt socialpædagogisk støtte, SKP hjælp eller praktisk hjælp vil også blive fjernet inden det er muligt for kommunerne at få udmålt en korrekt støtte.

Det kan godt være at lovgivningen formelt set har været sådan her i mange år, men praksis har igennem den seneste årrække vist, at behovet derude er anderledes end hvad lovgivningen har taget højde for. Det bør ministeriet også have med i overvejelserne.

SAND vil igen anbefale, at der som ovenfor bliver givet mulighed for en akutpakke til alle borgere der indskrives på et herberg. Det er vigtigt at pointere, at næsten alle der indskrives på herberg har behov for en eller anden form for akuthjælp, som rækker ud over hvad vi vurderer der ligger i begrebet omsorg og støtte, og som derfor kræver visitation.

Vi vil også foreslå, at der stilles krav om, at handle- og betalingskommunen kontakter deres borger på herberget senest en måned efter indskrivning for, i samarbejde med borgeren, at få lavet en § 141 handleplan og udmålt tilstrækkelig støtte mv. Samtidig bør det sikres at boformens vurdering af borgerens støttebehov tages med i kommunens visitationsprocedure. Vi ser alt for mange gange at kommunerne ikke tager opholdsplanen for borgeren med i handleplansarbejdet.

Målgruppen for boformerne har ændret sig. En større andel af beboerne har psykiske problemer og en større andel har et misbrug end tidligere. For bedre at kunne håndtere borgere med denne type problemer, har boformerne gjort brug af flere fagligheder. Vi frygter at det faglige niveau på boformerne vil falde, fordi kommunerne med denne præcisering i endnu højere grad vil forlange, at der kun ydes den mest nødvendige og mest basale omsorg og støtte, og ikke en god og kvalificeret støtte. Det kan føre til at hjemløse i endnu større grad end i dag, vil blive kastet rundt på forskellige boformer. Dels fordi de ikke føler sig tilpas på boformen, pga. den manglende faglighed, dels fordi boformerne får sværere ved at rumme hjemløse med de mest komplekse problemstillinger, som derfor bliver smidt ud.

Desværre er det SANDs erfaring, at kommunerne kan være meget langsommelige i behandling af ansøgninger om de ydelser forslaget nævner. Vi frygter at dette forslag alene vil sænke kvaliteten af boformernes ydelser, men ikke få kommunerne til at visitere borgeren til relevante støtteforanstaltninger, hvis der ikke samtidig stilles krav til kommunerne om fx at kommunen må betale for støtte udmålt af andre fagligt kvalificerede myndigheder, indtil de selv har fået udmålt støtten med en mulighed for at borgeren kan få dækket eventuelle udgifter/kompensation til hjælp hvis det senere viser sig at kommunen ikke har handlet som de skulle. Yderligere bør sagsbehandlingstiderne nedsættes og fastsættes i loven.

Udsatte og sårbare borger har behov for hjælp her og nu og med dette lovforslag kan det være svært for SAND at se, at det bliver realistisk, da tidligere erfaringer, omkring samspil mellem kommune og andre aktører tager meget lang tid.

Det ansvar som ministeriet prøver at præcisere overfor kommunen, har hele tiden været der. Derfor er det igen svært at se hvordan det skal lykkedes, at få kommunerne til at påtage sig ansvaret hvis ikke der er en form for økonomisk konsekvens overfor dem, i de tilfælde hvor de ikke handler.

Yderligere har SAND en stor bekymring ift. at lovforslaget ikke kan stå alene. Det bør sikres, at der samtidig laves tiltag, der tvinger kommunerne til at levere tilstrækkelig § 107 og § 108 pladser. Vi har for nyligt fået aktindsigt i hvor mange borgere der står på venteliste til denne type pladser i Københavns Kommune. Det var 179 borgere. Tallene dækker over både psykiatri og hjemløshed, men det giver et tydeligt billede af, at der mangler relevante tilbud til de mest belastede hjemløse. Og det er jo også almen viden, at kommunerne værger sig ved at henvise borgere til døgnbehandling for deres misbrug og at der er alt for få psykiatriske pladser.

Endelig er det også vigtigt at sikre, at Ankestyrelsen behandler klagesager over afvisninger og udsmidninger. Det er vores erfaring, at Ankestyrelsen ikke vil tage stilling til sagerne. Hvis de ikke gør det, kan en nærmere praksis ikke fastlægges og boformerne kan afvise eller smide borgere ud uretmæssigt. Eller kommuner kan tvinge boformer til at smide borgere ud ved, at udtale, at de nægter at betale for opholdet. Den nuværende lovgivning og forvaltningen af den forhindrer ikke en sådan praksis.

Venlig hilsen

Sara Thormar
Juridisk specialkonsulent
SAND – De Hjemløses Landsorganisation